

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 13.02.2020

Dokumentet är daterat: 13.02.2020

The document is dated: 13.02.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Viivi Varila
Pvm / Datum / Date: 12.02.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date: 13.02.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

ESE Verkko Oy
PL 16
650101 Mikkeli

Asiakkaan 17.10.2019 tutkintapyyntö
Energiaviraston selvityspyyntö ESE Verkko Oy:lle 23.10.2019
ESE verkko Oy:n vastaus selvityspyyntöön 30.10.2019

ESE Verkko Oy:n asiakkaaltaan aurinkosähköjärjestelmän kytkemisen yhteydessä perimän tuotannon tarkastusmaksun lainmukaisuus sähkömarkkinalainsäädännön kannalta

Asianosainen

ESE- Verkko Oy (myöhemmin myös ESE)

Vireilletulo

17.10.2019

Ratkaisu

ESE- Verkko Oy on toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n, 22 §:n ja 24 §:n vastaisesti edellyttäessään pientuotannon liittämislähtöistä liittymisehdoista poikkeavia edellytyksiä (tarkastuskäynti) ja periessään asiakkaalta erillisen pientuotannon tarkastusmaksun. Kyseinen ehto on SML 18 §:n ja 24 §:n 3 mom. vastainen, sillä se on perusteeton ja sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittava. Kyseinen ehto on lisäksi syrjivä, eikä se mahdollista asiakasryhmien tasapuolista kohtelua, koska vastaavia ehtoja ei sovelleta saman tehoisille kulutusliittymille. Kyseisen ehdon voidaan katsoa olevan sähkömarkkinalainsäädännön tavoitteiden vastainen, pientuotannon liittäminen kannustamisen kannalta, koska tämä ilmeisesti hankaloittaa ja lisää

tarpeettomia kustannuksia pientuotannon liittämiseksi verkkoon. ESE- verkko Oy on rikkonut sähkömarkkinalain 10 § soveltaessaan liittymisehtoja, joita Energiavirasto ei ole vahvistanut.

ESE Verkko Oy on myös rikkonut SML 24 §:n vaatimuksia poiketessaan yleisten myyntihintojen- ja ehtojen soveltamisesta tilanteessa, jossa asiakas ei ole edellyttänyt tavanomaisesta poikkeavaa palvelua. Pientuotannon liittämisen tulee kokonaisuudessaan sisältyä verkonhaltijan verkkopalvelun perusasiakaspalveluun, eikä kyseessä ole tältä osin tavallista korkeamman palvelutason edellyttäminen.

Korjaavat toimenpiteet

ESE- Verkko Oy:n tulee poistaa palvelumaksuhinnastostaan pientuotannon tarkastusmaksu sekä ohjeistuksistaan liittyjälle liittymisen edellytyksenä edellyttämänsä tarkastuskäynti. Lisäksi ESE- Verkko Oy:n tulee palauttaa valvontalain 9 §:n perusteella asiakkailta perimänsä pientuotannon tarkastusmaksut vuodesta 2015 lähtien asiakkaille tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen. ESE Verkko Oy:n tulee myös toimittaa virastolle käyttöpaikkakohtaisesti/liittymäkohtaisesti palautettavien maksujen määrä sekä kohtuullinen aikataulu, jossa nämä maksut aiotaan palauttaa 3 kk kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Selostus asiasta

Tutkintapyyntö

Tutkintapyyntöön tekijä on 17.10.2019 lähettämässään tutkintapyyntöissä pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan onko ESE- Verkko Oy toiminut lainvastaisesti periessään asiakkailta aurinkosähköjärjestelmän kytkemisen yhteydessä tuotannon tarkastusmaksun. Kyseisessä tilanteessa asiakkaan mikrotuotantolaitoksen¹ kytkentäluupa evättiin, kunnes asiakas oli allekirjoittanut ESE- Verkko Oy:n sopimuksen ja verkko-yhtiön henkilökunta oli käynyt paikan päällä ja tarkastanut aurinkosähköjärjestelmän, vaikka mikrotuotantolaitteisto oli toteutettu kohteeseen kytkentävalmiiksi TUKES-numeron omaavan sähköurakoitsijan toimesta. Tästä tarkastuksesta ESE-Verkko Oy laskutti "Tuotannon tarkastusmaksun", joka oli summaltaan 124 euroa. Tutkintapyyntöön tekijän näkemyksen mukaan tällaiset paikan päällä tapahtuvat tarkastukset eivät kuulu nykyään sähköasennuksiin vaan käyttöönottotarkastuksen tekee ja käyttöönottopöytäkirjan laatii sähköurakoitsija ja tällaiset tarkastukset liisäävät aurinkosähköjärjestelmän kustannuksia suhteettomasti ja tarpeettomasti. Tutkintapyyntöön tekijän näkemyksen mukaan, tällaisen tarkastustoiminnan kulut, jos ESE-Verkko Oy haluaa tehdä näitä, kuuluvat mikrotuotannon kWh-perusteisella siirtomaksulla katettavaksi. Tällaisen maksun periminen kuuluu tutkintapyyntöön tekijän näkemyksen mukaan samaan sarjaan ylimääräisiä kustannuksia, kuin

¹ Termejä pientuotanto/mikrotuotanto käytetään samanmerkityksisinä tässä päätöksessä.

joidenkin verkkoyhtiöiden perimät mittarinvaihtomaksut, jotka Energiavirasto on todennut aiheettomiksi (esim. Energiaviraston päätös 1062/420/2017).

Vastinepyyntö

Energiavirasto on lähettänyt 23.10.2019 ESE-Verkko Oy:lle vastinepyynnön. Vastinepyynnössä Energiavirasto totesi selvittävänsä tutkintapyyntönsä johdosta, onko ESE-Verkko Oy toiminut sähkömarkkinalain (588/2013) mukaisesti ja ottanut erityisesti lain 18 ja 20 §:en vaatimukset huomioon.

ESE-Verkko Oy:n vastine

ESE- Verkko Oy on 30.10.2019 toimittanut Energiavirastolle vastineen selvityspyyntöön. Vastineessaan ESE-Verkko Oy toteaa seuraavaa: ESE -Verkko on liittännyt pientuotantoa hallitusti kiinni sähköverkkoon vuodesta 2015 lähtien. Liittämisohjeet on ollut nähtävillä ESE:n nettisivuilla ja tarvittaessa ohjeita on annettu myös puhelimitse. Kun ESE- Verkko saa tiedon uudesta tuotantokohteesta, laaditaan kohteelle tuotannon käyttöpaikkanumero, laaditaan tuotannon liittymissopimus (vastineen liite 1) ja tehdään sähkömittarin konfigurointi kaksisuuntaista mittausta varten. Tässä vaiheessa ollaan myös yhteydessä asiakkaaseen ja muistutetaan ylijäämänsähkön myyntisopimuksen tekemisestä asiakkaan sähkömyyjän kanssa sekä pyydetään toimittamaan pientuotannon yleistietolomake allekirjoitettuna ESE-Verkolle. Kun oikein täytetty yleistietolomake ja myyjän lähettämä myyntisopimus-sanoma ovat saapuneet ESE-Verkolle, kontaktoidaan asiakasta ja sovitaan laitteiston käyttöönotto- ja tarkastuskäynti asiakkaan luokse.

Käyttöönotto- ja tarkastuskäynnillä ESE-Verkon edustaja käy kohteessa tekemässä seuraavat toimet:

- Varoituskytlin kiinnitys liittymispisteeseen
- Varmistetaan, että asennus vastaa yleistietolomakkeen tietoja
- Varmistetaan, että tuotantolaitteiston turvakytkimelle (AC) on esteetön kulku ja että kytkin täyttää sille asetetut kriteerit
- Varmistetaan, että kohteen merkinnät ovat kunnossa Käydään läpi asiakkaan kanssa tuotannon liittymissopimus ja pyydetään asiakkaalta allekirjoitus sopimukseen sekä annetaan asiakkaalle oma sopimuskappale
 - Annetaan asiakkaalle kytkentälupa ja varmistetaan, että järjestelmä käynnistyy ja kytkeytyy kiinni sähköverkkoon
 - Annetaan tarvittaessa lisäopastusta

Kytkentäluvan jälkeen ESE-Verkko suorittaa loppuun omat dokumentaatiot ja laskee asiakkaalta hinnaston mukaisen ja tuotannon liittymissopimuksessa ilmoitetun laitteiston käyttöönotto- ja tarkastusmaksun (KUVA 2).

ESE-Verkon tulkinnan mukaan tuotannon käyttöönotto- ja tarkastusmaksu kohtelee sähkömarkkinoiden osapuolia (asiakkaita) tasapuolisesti. Tuotantolaitteiston liittäminen sähköverkkoon aiheuttaa ESE-Verkolle työ- ja kustannuksia, jotka peritään tuotantolaitteiston omistajalta, ei muilta asiakkailta. Käyttöönotto- ja tarkastusmaksu on ESE-Verkon tulkinnan mukaan kohtuullinen korvaus tuotannon liittämistä sähköverkkoon. Maksu (124 euroa, sis alv 24%) vastaa vajaan kahden

tunnin työveloitusta. ESE-Verkko on laskenut, että tämä aika menee järjestelmän käyttöönottoon sisältäen tarkastuskäynnin. ESE-Verkon jakelualueen koko huomioiden, ovat kaikki asiakkaat noin 15 minuutin automatkan päässä ESE:n toimipisteeltä, jolloin tarkastuskäynti on mahdollista suorittaa kohtuullisin kustannuksin.

Päätösluonnos

Energiavirasto on varannut ESE-verkko Oy:lle mahdollisuuden lausua päätösluonnoksen 10.1.2020 johdosta.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa. Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan sähköverkkotoiminnalla tarkoitetaan sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten;

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt. Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkonhaltijan investoinnit

sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkonhaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi.

Lain esitöiden (HE 127/2004 vp, s. 7) mukaan: Taloustieteessä luonnolliseen monopoliin on katsottu liittyvän ongelmia, joiden vuoksi se tarvitsee julkista sääntelyä. Sääntelyn avulla pyritään kontrolloimaan yrityksen markkinavoiman käyttöä ja ehkäisemään monopolihinnoittelua, kannustamaan toiminnan tehostamiseen sekä tehokkaan hinnoittelurakenteen luomiseen. Luonnollisen monopolin erityisvalvonnan keskeisiä tavoitteita ovat tasapuolisuus, jatkuvuus ja tehokkuus... Tehokkuus puolestaan tarkoittaa asiakkaan haluaman palvelun aikaansaamista mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja – ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiseksi. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei säädetä sähköjakelun tariffirakenteesta. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. HE 20/2013 SML 24 §:n perusteluissa todetaan muun muassa: Yleisistä myyntiehdosta ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määrittellä yleisen tariffin perusteella.--Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu--- Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähkön myyjä vaihtuu.

Sähkömarkkinalain 26 a § 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähköjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähköjakelun maksuihin verrattuna. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähköjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä.

Sähkömarkkinalain 53 a §:n mukaan jakeluverkonhaltijalla on oltava yleiset ja helposti sovellettavissa olevat menettelytavat energiatehokkuuslain (1429/2014) 3 §:n 14 kohdassa tarkoitetun tehokkaan yhteistuotannon ja pienimuotoisen sähköntuotannon jakeluverkkoon liittämistä varten.

Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen

lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (jäljempänä valvontalaki) 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Valvontalain 9 §:n mukaan Energiaviraston on veloitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä veloituksia rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty-maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontalain 10 §:n mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmä-vastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen hal-tijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

...

4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi.

Valvontalain 29 §:n mukaan Energiaviraston on käsiteltävä sille osoitetut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain verkonhaltijoita koskevat tutkin-tapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyyntöön vastaanottamisesta. Ener-giamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaika enintään kah-della kuukaudella, jos tutkintapyyntöön käsittely edellyttää lisätietojenhankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyyntöön käsittelyaika voidaan pidentää tutkintapyyntöön tekijän suostumuksella.

Perustelut

Mikro/pientuotannon liittäminen on katsottava olevan osa verkonhaltijan verkko-palvelua. Näin ollen myös sähkömarkkinalain 24 §:n säännökset verkkopalvelun hinnoittelusta tulee sovellettavaksi myös tuotantolaitoksen liittämisen yhteydessä perittäviin tarkastusmaksuihin. Energiaviraston näkemyksen mukaan nyt kysy-myksessä olevassa tapauksessa ei ole kyse säännöksen perusteluissa viitatus-ta asiakkaan edellyttämästä tavallisesta poikkeavasta palvelusta, koska kysymys on sähköverkkotoimintaan kuuluvasta palvelusta, joka on sähköverkonhaltijan vastuulla. Liittäminen voidaan katsoa myös osaksi verkkotoiminnan ns. ydintoimintoja².

² Esim. (Dnro 2450/403/2015) ja (Dnro 281/403/2015), jossa virasto on linjannut muun muassa verkonhaltijalle kuu-luvien lakisääteisten velvollisuuksien delegoinnista sopimuksin: Verkonhaltija vastaa tälle suoraan lain nojalla kuuluvien velvoitteiden täyttämistä. Verkonhaltijan vastuulle kuuluvat verkkoluvan mukaisen verkkotoiminnan asiakaspalvelu ja laskutus. Näitä toimintoja ei voi eriyttää pois verkkotoiminnasta, eikä niiden osalta hinnoittelu voi olla esim. myyjän

Yleisten liittämisehtojen mukaan liittyjä vastaa laitteistojensa asianmukaisesta ja vaatimusten mukaisesti asennuksesta. Liittymissopimuksella ei saa sopia mistään muusta kuin liittämismaksusta ja liittämispisteestä ja tehosta. Siihen ei voi sisällyttää lisäehtoja palvelumaksujen maksamiselle³. ESE – Verkko Oy:n tulkinta, jonka mukaan käyttöönotto- ja tarkastusmaksu on kohtuullinen korvaus tuotannon liittämistä sähköverkkoon, on virheellinen. Kyseessä ei voi olla liittämistä perittävä kohtuullinen korvaus, koska liittämistä perittävä kohtuullinen korvaus voidaan periä vain liittämismaksulla, jonka tulee olla viraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukainen.

Yhteenvetona edellä esitetystä Energiavirasto toteaa, että tuotantolaitoksen liittämässä ja siihen liittyvän mahdollisen tarkastuksen järjestämisessä on kysymys verkonhaltijan sähköverkkotoiminnan kokonaisuuteen liittyvästä palvelusta, joka on siten verkonhaltijan vastuulla. Kyseessä on sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukainen sähköverkkotoiminta. Kyseisessä pykälässä on erikseen mainittu sähköverkkotoimintaan kuuluvana niin asiakaspalvelu kuin myös muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten. Näin ollen tuotantolaitoksen liittämässä ja siihen liittyvän mahdollisen tarkastuksen järjestämisessä tulee noudattaa sähkömarkkinalain asettamia velvoitteita palvelujen ja hinnoittelun tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä. Lisäksi on huomioitava lain 1 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa lausuttu tavoite edistää asiakkaan tehokkaasta ja säästävästä sähkön käyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntäminen. Näiden säännösten tarkoituksena on huomioida uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistäminen ns. RES-direktiivin (2009/28/EY)⁴ mukaisesti.

Verkkotoiminnasta perittävistä maksuista ei säädetä yksityiskohtaisesti sähkömarkkinalaissa. Sähkömarkkinalain 24 §:ssä säädetään verkkopalveluiden myyntihinnoista. Edelleen sähkömarkkinalain 20 §:n liittämismaksuista koskevassa säännöksessä säädetään liittämiskustannuksista. Edelleen valvontalain 10 §:ssä, säädetään Energiaviraston tehtävästä vahvistaa ”menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi” (ValvL 10 § 1 mom. 1 kohta) sekä ”verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi” Edellä esitetty huomioiden sähkömarkkinalainsäädäntö tuntee asiakkaalta perittävinä maksuina ainoastaan siirtopalvelumaksut sekä liittämismaksut. Lisäksi lain 24 §:ssä on edellä mainitulla tavalla mahdollista poikkeustapauksissa periä asiakkailta maksu asiakkaan edellyttämästä tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta.

vastuulla nykyisen sähkömarkkinalain mukaisesti.... Sopimusjärjestelyt eivät voi myöskään voi heikentää verkonhaltijalle suoraan laista johtuvia velvoitteita. Sähkömarkkinalain 77 §:n nojalla sähkömarkkinoilla toimivan yrityksen on eriyttävä sähköverkkotoiminta muista sähköliiketoiminnoista sekä sähköliiketoiminnot muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista. Siten myyjä ei voi ottaa osaksikaan vastuuta verkonhaltijan ydintoiminnoista, kuten esim. toimitusvarmuus ja vakiokorvausten maksaminen.

³ Energiavirasto on linjannut verkonhaltijoiden perimistä palvelumaksuista tai niihin liittyen muun muassa seuraavissa päätöksissään: Dnro 1062/420/2017, Dnro 2028/420/2014, Dnro 1704/420/2017.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta

Niin kutsutun korotuskattosäätelyn myötä lakimuutoksella (25.8.2017/590) sähkömarkkinalakiin lisättiin uusi 26 a §. Sen 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä. Lakimuutoksen tavoitteiden kannalta [HE 50/2017] ei ole suotavaa, kiertää korotuskattosäätelyä jaottelemalla siirtomaksujen kokonaismäärän piiriin kuuluvia normaaleja sähköverkkotoiminnan kustannuksia ja maksuja säätelyn ulkopuolelle. Tämä vääristäisi HE:n yleisperusteluissa kohdassa 3.2.7 mainitun toteuttamisvaihtoehdon korotusten hyväksyttävänä pidettävän kokonaismäärän tarkastelua.

ESE-verkon tuotannon liittymisehdot, jotka Energiavirasto on vahvistanut (Energiateollisuus ry:n suosittelemat LTE 2019), periaatteena on, että liittyjä vastaa, että tämän laitteistot täyttävät verkonhaltijan vaatimukset ja verkonhaltijan pitäisi kyetä neuvomaan liittyjiä ja urakoitsijoita riittävästi, että nämä vaatimukset täytetään. Tämä toiminta ja sen kustannukset kuuluvat taas verkonhaltijan normaaliin asiakaspalveluun ja toimintaan. Liitämisestä todetaan seuraavaa kohdassa 6.1:

Jakeluverkonhaltija liittää liittyjän sähkölaitteistot verkkoonsa, kun liittymissopimus on voimassa ja liittyjä on maksanut liittymismaksun tai sovitun osan siitä ja ilmoittanut jakeluverkonhaltijalle, että liittymä voidaan kytkeä. Liittyjä vastaa siitä, että liittyjän sähkölaitteistot täyttävät jakeluverkonhaltijan julkaisemat liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä järjestelmävastaavan mahdollisesti asettamat järjestelmätekniset vaatimukset. Liittyjän tulee esittää jakeluverkonhaltijalle selvitys siitä, että sähköntuotantolaitteisto on sellaisessa kunnossa, että yhteen kytkemisestä ei aiheudu vaaraa tai häiriötä ja että se täyttää yksilöllisissä sopimusehdoissa esitetyt tekniset vaatimukset sekä järjestelmävastaavan asettamat järjestelmätekniset vaatimukset. Liittyjän tulee esittää sähkölaitteistoa koskeva asianmukainen tarkastuspöytäkirja jakeluverkonhaltijan sitä vaatiessa.

ESE-verkon kotisivuilla todetaan pientuotannosta ESE-verkon alueella seuraavaa:

ENNEN JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTTOA

Täytä oheinen yleistietolomake ja lähetä se sekä järjestelmästä tehty käyttöönottopöytäkirja ESE-Verkolle postitse tai sähköpostilla. Asiakkaan on tehtävä ylijäämänsä sähkönsiirron ostosopimus sähkönsiirron kanssa. Tuotantokohteen käyttöpaikkameron saat ESE-Verkolta. Tämän jälkeen ESE-Verkon edustaja käy tarkistamassa järjestelmän ja kohteelle tehdään sähköntuotannon liittymissopimus, sekä sähkömittaukseen tarvittavat muutokset. Oikein toteutettu järjestelmä voidaan liittää tämän jälkeen jakeluverkkoon. Järjestelmän käyttöönotosta ja tarkastuksesta peritään hinnaston mukainen veloitus. (alleviivaus tässä)

Energiavirasto toteaa, että ESE-verkko on edellä mainitulla kirjauksella ottanut käyttöön liittymisehtoja, joita Energiavirasto ei ole etukäteen vahvistanut. Ehdot, joiden mukaan liitämisestä peritään erillinen tarkastusmaksu, sekä järjestelmä pitää tarkastaa ennen sen käyttöönottoa verkkoyhtiön toimesta eivät ole

hyväksyttäviä, eikä sellaisia ole vahvistettu kenellekään verkonhaltijalle. Kyseessä ovat ehdot, jotka Energiaviraston olisi tullut valvontalain 10 §:n mukaan vahvistaa etukäteen⁵.

Huomioiden sähkömarkkinalain 53 a §:n⁶ sekä tavoitteet edistää uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistäminen ns. RES-direktiivin mukaisesti, Energiavirasto katsoo, että pientuotannon (kattaa myös mikrotuotannon) liittämisen osalta tarpeellisten dokumenttien toimittaminen verkonhaltijalle ja TUKES-numeron omaavan sähköurakoitsijan täyttämän kytkentälomakkeen tietojen pitäisi riittää, jotta verkonhaltija voi varmistaa, että liittämiskaavat täytetään. Käyttöönottotarkastuksen tekee ja käyttöönottopöytäkirjan laatii sähköurakoitsija. Verkko-yhtiön suorittama ja erikseen laskuttama tarkastus jokaisesta pientuotantokohteen liittämisestä ei ole perusteltua myöskään asiakasryhmien yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Kulutuskohteilta tällaista ei vaadita, vaikka ESE-verkko Oy:n esittämällä perusteluilla⁷ olisi aivan sama peruste tehdä näin. Tuotannon osalta tämä paikan päällä tehtävä tarkastuskäynti ei ole liittämisen kannalta sen tarpeellisempi kuin kulutuksenkaan, koska tarkastuksen voi tehdä myös siten, että verkko-yhtiö pyytää kytkentälomakkeessa tarvittavat tiedot tai muutoin tarvittavat tiedot ja varmistaa siten, että se on tehty oikein. Verkko-yhtiön säännönmukainen paikan päällä suorittama tarkastus liittyy yleisesti vain liittymän verkkosääntöjen mukaisesti suuritehoisiin liittymiin. Nykyisin aurinkosähkön tai muiden inverttereiden kautta liitettävistä tuotantokohteiden liittämisen pitäisi olla verkonhaltijoille tavanomaisesta toimintaa, eikä niistä pitäisi aiheutua tavanomaisesta poikkeavampaa vaaraa sähköverkolle ja sen käytölle. Paikan päällä suoritettava tarkastuskäynti ei ole näin ollen teknisestikään perusteltu. Lisäksi, mikäli tarkastus suoritetaan kytkennän yhteydessä, mitään erillistä verkonhaltijalle kuluja aiheuttavaa käyntiä ei edes tosiasiassa aiheudu.

Verkko-yhtiö voi mennä aina paikan päälle tarkastamaan tilanteen myös kytkennän yhteydessä tai muutoinkin, mikäli havaitsee aiheutta. Säännönmukainen paikan päällä suoritettava erillinen tarkastus tekee liittymisestä liian raskaan ja lisää aurinkosähköjärjestelmän kustannuksia suhteettomasti.

Energiaviraston näkemyksen mukaan pientuotannon liittämisen ja siihen liittyvät työsuoritteet, josta asiakasta on laskutettu, ei ole sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisia asiakkaan edellyttämää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, josta voisi periä asiakkaalta liittymismaksun lisäksi ylimääräisen maksun, kun huomioidaan, että pientuotannon liittämisen on sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan osa sähköverkkotoimintaa, ja että sähkömarkkinalaista johtuu verkonhaltijoihin kohdistuvia tavoitteita edistää uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön

⁵ ESE Verkko Oy on todennut vastineessaan, että Energiavirasto olisi laatinut yleisohjeet pientuotannon liittämiseksi. Energiavirasto oikaisee, että näin ei ole ja että Energiavirasto ei ole näitä laatinut. Kyse on Energiategollisuus ry:n suosituksesta.

⁶ Jonka mukaan jakeluverkonhaltijalla on oltava yleiset ja helposti sovellettavissa olevat menettelytavat energiatehokkuuslain 3 §:n 14 kohdassa tarkoitetun tehokkaan yhteistuotannon ja pienimuotoisen sähköntuotannon jakeluverkkoon liittämistä varten.

⁷ Tarkastuskäynnillä suoritettavat toimet: Varoituskytyn kiinnitys liittymispisteeseen, varmistetaan, että asennus vastaa yleistietolomakkeen tietoja, varmistetaan, että tuotantolaitteiston turvakytkimelle (AC) on esteetön kulku ja että kytkin täyttää sille asetetut kriteerit, varmistetaan, että kohteen merkinnät ovat kunnossa Käydään läpi asiakkaan kanssa tuotannon liittymissopimus ja pyydetään asiakkaalta allekirjoitus sopimukseen sekä annetaan asiakkaalle oma sopimus-kappale, annetaan asiakkaalle kytkentä lupa ja varmistetaan, että järjestelmä käynnistyy ja kytkeytyy kiinni sähköverkkoon ja annetaan tarvittaessa lisäopastusta.

edistämistä ns. RES-direktiivin mukaisesti. Energiaviraston näkemyksen mukaan säännönmukaisesta tarkastuskäynnistä aiheutuvan maksun periminen pientuotannon liittämisestä saattaa asiakkaat sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti epätasa-arvoiseen asemaan.

Verkonhaltijalla on toki oikeus valvoa asennuksia verkossaan. Valvontatoimenpiteitä voidaan edelleen tehdä, mutta näiden tulee sisältyä jakelumaksuihin eikä kohdistua yksittäiselle liittyjälle. Kyse on liittämisestä ja verkkonhaltijan perustoiminnasta. Liittyjän tulee päästä liittymään sähköverkkoon maksamalla liittymismaksun ja täyttämällä liittymisehdot sähkömarkkinalain mukaisesti. Mikäli verkkonhaltija haluaa vielä erityisesti varmistaa, ettei verkolle aiheudu vaaraa, niin tämä toimenpide kuuluu kehittämisvelvollisuuteen ja siihen liittyvien toimenpiteiden kustannuksia ei sähkömarkkinalainsäädännön mukaan tule periä yksittäisiltä asiakkailta, vaan kaikilta tasapuolisesti verkkopalvelumaksuin. Kehittämisvelvollisuuteen liittyvät kustannukset otetaan huomioon valvontamenetelmissä hinnoittelun kohtuullisuuden kokonaisarviointissa. Tämän johdosta erillistä mikro/pientuotannon tarkastusmaksua on pidettävä sähkömarkkinalain vastaisena.

Verkonhaltijan palveluiden tarjonnassa ei saa SML 18 §:n ja 24 §:n 3 mom. nojalla olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Kysymyksessä voidaan katsoa olevan edellä mainituilla perusteilla perusteeton ehto.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1§, 3 § 6 k, 18 §, 20 §, 24 §, 106 § 2 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 5, 9 ja 10 §.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Valitusosoitus toimenpidepyynnön tekijälle, siltä osin kuin toimenpidepyyntö on jätetty tutkimatta, on päätöksen liitteenä. Muilta osin päätös ei sisällä toimenpidepyynnön tekijän osalta hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, josta voisi valittaa hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä.

Liitteet Valitusosoitus

Jakelu Tutkintapynnön tekijä

Maksutta

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Toimenpidepyynnön tekijällä on valitusoikeus vain siltä osin kuin toimenpidepyyntö on jätetty tutkimatta.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle; sekä
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

faksi:
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään riita-asian, muutoksenhakuasian ja muun lainkäyttöasian käsitteystä peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2.050 euroa. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa. Tuomioistuinnmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

OHJE MAKSUA KOSKEVAAN MUUTOKSENHAKUUN

Valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n mukaan maksuvelvollinen, joka katsoo, että 6 §:ssä tarkoitettusta julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.